

Устинюк А.Ю., к.б.н., доц. Плотнікова О.К.

Стратегічні напрямки забезпечення екологічної безпеки в умовах ринкової економіки

Проблема екологічної безпеки в умовах ринкової економіки є особливо актуальною і тісно пов'язана не тільки з еколого-економічним механізмом територіальної організації продуктивних сил, але і з соціально-економічним, еколого-демографічним та іншими компонентами багатофункціональної і багатогалузевої територіальної організації виробництва.

Слід зазначити, що питання стратегічних напрямків забезпечення екологічної безпеки та механізмів їх реалізації розглядалися в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Проте, ряд питань стосовно раціонального та комплексного використання природних ресурсів, їх оцінки і моніторингу, вимагають подальших досліджень.

Екологічна безпека – це такий стан навколишнього середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для тварин, рослин і людини.

Складовими елементами екологічної безпеки є:

- екологічно чиста продукція;
- екологічно чисті ґрунти;
- екологічно чисте виробництво;
- екологічна експертиза [1].

В свою чергу, доцільно вважати пріоритетними наступні стратегічні напрямки забезпечення екологічної безпеки:

- раціональне і комплексне використання природних ресурсів, в тому числі водних, земельних, мінерально-сировинних, біологічних;
- зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища до еколого-гігієнічних і санітарних норм;
- впровадження екологічно чистих і ресурсозберігаючих технологій;
- розвиток науково-технічного потенціалу і використання досягнень науки і техніки в сфері екології;
- удосконалювання і подальше впровадження економічного механізму регулювання взаємодії державних органів різних рівнів і природокористувачів, включення екологічних вимог в процедуру оцінки соціально-економічної ефективності прийнятих управлінських рішень;
- удосконалення служб контролю і захисту від транскордонного забруднення навколишнього середовища;
- попередження та ліквідація наслідків екологічних катастроф, надзвичайних ситуацій і аварій [2].

Також пріоритетним завданням є розробка і використання технологій по одержанню альтернативних видів енергії (сонячна енергія, енергія вітру і т.п.), впровадження у використання щодо екологічно нешкідливих видів палива, особливо на транспорті (заміна бензину на газ, електрифікація залізниць та ін).

Аналізуючи пріоритетні стратегічні напрямки забезпечення екологічної безпеки, слід зазначити, що необхідна подальша ефективна інтеграція екологічної та економічної політики, впровадження екологічних параметрів в ринкову систему і створення механізмів економічної зацікавленості природокористувачів в

раціональному використанні природних ресурсів і охорони навколишнього середовища (система екологічного маркетингу і державного стимулювання виробників, які здійснюють екологізацію виробництва), виділення та акумулювання фінансових ресурсів для охорони, відтворення та відтворення довкілля, природно-ресурсного потенціалу) [2].

Таким чином, найважливіші стратегічні напрямки екологічної безпеки країни – формування суспільства без відходів, розвиток мережі комплексної переробки та утилізації промислових і побутових відходів.

Література

1. Писаренко В.Н., Писаренко П.В., Писаренко В.В. Агроекологія: пріоритети екологічної безпеки /Писаренко В.Н., Писаренко П.В., Писаренко В.В. – Полтава, 2008. Режим доступу: http://www.agromage.com/stat_id.php?id=575
2. Болтина И. В. Подходы к исследованию экологической безопасности // Збірник наукових статей “III-го Всеукраїнського з’їзду екологів з міжнародною участю”. – Вінниця, 2011. – Том.1. – С.111–114. Режим доступу: <http://eco.com.ua/>